

Temeljem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu (Narodne novine 81/05) članka 3. Vijeće Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa za uvođenje državne mature u hrvatski školski sustav (u daljnjem tekstu Vijeće MZOŠ-a za državnu maturu) propisuje

UPUTE ZA PROVOĐENJE NACIONALNIH ISPITA U ŠKOLSKOJ GODINI 2005/06.

I. OPĆI PODACI O NACIONALNIM ISPITIMA

Ovim uputama određuje se sadržaj nacionalnih ispita, postupci njihovog organiziranja i provođenja u prvim razredima gimnazija u školskoj godini 2005/06.

Nacionalni ispiti su standardizirani postupci kojima se provjerava u kojoj su mjeri učenici sposobni koristiti ključna znanja i vještine iz pojedinih nastavnih predmeta, odnosno područja učenja, a u cilju praćenja i unaprjeđivanja učinkovitosti rada u školama.

Nacionalne ispite provodi Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja (NCVVO) u suradnji sa srednjim školama.

Nacionalni ispiti će se u školskoj godini 2005/06. provoditi samo za učenike prvih razreda gimnazija. Provjeravat će se znanja i vještine iz područja hrvatskog jezika, matematike i engleskog jezika (za učenike koji uče engleski jezik kao prvi strani jezik). Ispitni materijali će se temeljiti na važećim nastavnim programima.

Uz testove znanja i vještina u sklopu nacionalnih ispita koje će rješavati učenici, NCVVO će koristiti dodatne upitnike i instrumente s ciljem istraživanja i objašnjavanja uzroka uspjeha i neuspjeha učenika i škola (socio-demografska obilježja učenika, kvaliteta poticanja i angažmana učenika u nastavi, načini provjeravanja i vrednovanja znanja učenika, kvaliteta komunikacije nastavnika i učenika, školsko ozračje, materijalna opremljenost škole itd.).

Stručnu analizu rezultata nacionalnih ispita za NCVVO provest će projektni tim Instituta za društvena istraživanja.

Nacionalni ispiti se uvode radi ostvarenja sljedećih ciljeva:

- Dobivanja valjanih i usporedivih informacija o uspješnosti učenika za formativno vrednovanje rada učenika
- Postavljanja normi i standarda vrednovanja
- Pružanja povratnih informacija školama radi njihovog samovrednovanja i unaprjeđivanja kvalitete rada
- Pripreme učenika i nastavnika za državnu maturu
- Pripreme organizacije i provedbe ispita za državnu maturu

II. PROVEDBA NACIONALNIH ISPITA

Vijeće MZOŠ-a za državnu maturu je donijelo sljedeći kalendar nacionalnih ispita za školsku godinu 2005/06.:

- ispit iz hrvatskog jezika 3. svibnja 2006. godine u 8:00 sati
- ispit iz matematike 4. svibnja 2006. godine u 8:00 sati
- ispit iz engleskog jezika 5. svibnja 2006. godine u 8:00 sati

MZOŠ je izvijestio sve škole o kalendaru ispitnih rokova odmah po donošenju kalendara.

Nacionalni ispiti se provode pismeno i pod zaporkom.

Ispit iz pojedinog nastavnog predmeta polažu svi učenici u isto vrijeme, a traje najviše 90 minuta. U jednom danu može se polagati ispit samo iz jednog nastavnog predmeta.

Prava i obveze učenika vezana uz sudjelovanje na nacionalnim ispitima određena su Kodeksom ponašanja učenika na državnoj maturi i nacionalnim ispitima (u pripremi) kojeg donosi Vijeće MZOŠ-a za državnu maturu.

Nacionalni ispiti se polažu pod jednakim uvjetima za sve učenike.

Za učenike s posebnim potrebama, kao i ostale učenike koji ispite ne mogu polagati pod uobičajenim uvjetima, uvjeti ili postupci ispitivanja reguliraju se posebnim Pravilnikom o polaganju nacionalnih ispita i državne mature za učenike s posebnim potrebama (u pripremi) kojeg donosi Ministar.

Učinak učenika na nacionalnim ispitima ne ocjenjuje se standardnom ocjenom (1, 2, 3, 4, 5), već se rezultat učenika na pojedinom ispitu izražava:

- a) na postotnoj ljestvici riješenih zadataka (0-100)
- b) na rang ljestvici (u odnosu prema populaciji svih ispitanih učenika i u odnosu prema populaciji ispitanih učenika iz pripadajuće vrste ili grupe škola).

Nacionalni ispit ne služi ocjenjivanju rada pojedinog učenika. Njegova je uloga formativna, tj. služi nastavnicima i učenicima kao informacija o postignuću učenika i ostvarivanju dogovorenih obrazovnih standarda. Predmetni nastavnik može nagraditi učenike koji su ostvarili visok rezultat na nacionalnom ispitu ocjenom odličan, ali ne smije koristiti rezultate nacionalnih ispita za snižavanje ocjene ili davanje negativne ocjene, ukoliko učenik ostvari nizak rezultat na nacionalnom ispitu.

III. TIJELA ZA ORGANIZACIJU I PROVEDBU NACIONALNIH ISPITA

Nacionalne ispite pripremaju predmetne stručne skupine. Rad predmetnih stručnih skupina reguliran je Poslovníkom o radu predmetnih stručnih skupina na projektu „Uvođenje državne mature u hrvatski školski sustav“ koji je prihvatilo Vijeće MZOŠ-a za državnu maturu.

Nacionalne ispite organizira i provodi NCVVO u suradnji s ispitnim koordinatorima i sa školskim ispitnim povjerenstvima.

Školska ispitna povjerenstva imenuje ravnatelj za svaku školsku godinu, a čine ih ravnatelj škole, ispitni koordinator i predstavnici nastavnika. Predsjednik školskog ispitnog povjerenstva je ispitni koordinator.

Broj članova školskog ispitnog povjerenstva ovisi o veličini škole, a ima najmanje 5 članova.

Rad ispitnog koordinatora reguliran je Opisom poslova koordinatora za nacionalne ispite i državnu maturu kojega donosi Vijeće MZOŠ-a za državnu maturu.

Školsko ispitno povjerenstvo obavlja sljedeće poslove:

- osigurava i provjerava popis i prijave učenika iz svoje škole za nacionalne ispite
- prima, zaštićuje i pohranjuje ispitne materijale
- osigurava prostorije za provođenje nacionalnih ispita
- nadgleda provođenje nacionalnih ispita i osigurava regularnost provedbe ispita
- vraća ispitne materijale NCVVO-u
- obavlja druge poslove u skladu s uputama NCVVO-a.

Članovi školskih ispitnih povjerenstava dužni su obavljati ove poslove u skladu s Pravilnikom o čuvanju tajnosti u pripremi i provedbi državne mature i nacionalnih ispita (u pripremi) koje donosi Ministar.

Za vrijeme trajanja ispita u prostoriji se smiju nalaziti samo učenici (pristupnici) i dva nadglednika.

Za vrijeme trajanja ispita u prostoriji mogu biti nazočni i predstavnici NCVVO-a.

Nadglednici ne smiju biti nastavnici predmeta koji se na ispitu polaže.

IV. INFORMIRANJE O NACIONALNIM ISPITIMA

NCVVO će izraditi upute o sadržajima nacionalnih ispita, o načinu provedbe ispita i pravilima ponašanja na ispitu ("Vodič kroz nacionalne ispite"), namijenjen nastavnicima, učenicima i članovima školskih ispitnih povjerenstva. Vodič kroz nacionalne ispite mora biti objavljen najmanje 90 dana prije prvog termina nacionalnih ispita u tekućoj školskoj godini.

V. KORIŠTENJE REZULTATA NACIONALNIH ISPITA

NCVVO je dužan u roku od 30 dana od završetka nacionalnih ispita dostaviti izvješća o rezultatima nacionalnih ispita Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa i svim srednjim školama.

Ministarstvu se dostavlja izvješće koje prikazuje rezultate na državnoj razini (razini cijelog srednjoškolskog obrazovnog sustava), po segmentima (vrsti škole, lokaciji škole itd.) i po školama.

Školama se dostavljaju rezultati njihovih učenika i usporedni podaci s prosječnim rezultatima ostvarenim u drugim školama.

Škole su dužne koristiti rezultate nacionalnih ispita za samoanalizu i samovrednovanje u skladu s člankom 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o srednjem školstvu (NN 81/05).

Škole su dužne raspraviti rezultate nacionalnih ispita na stručnim tijelima škole i na Nastavničkom vijeću.

Nastavnici su dužni raspraviti rezultate nacionalnih ispita s učenicima te mogu koristiti rezultate učenika za formativno vrednovanje rada učenika.

NCVVO je dužan na svojim web stranicama objaviti javno izvješće o provedbi i rezultatima nacionalnih ispita koje prikazuje rezultate na državnoj razini, tj. na razini cijelog srednjoškolskog obrazovnog sustava i po segmentima (vrsti škole, lokaciji škole itd.).

Podaci o pojedinim učenicima ili školama (rang-liste škola) ne smiju se javno objavljivati.¹

---

¹ Rang liste škola temeljene samo na rezultatima nacionalnih ispita bez uvažavanja drugih čimbenika koji utječu na postignuće učenika (znanja i vještine koje učenici donose iz osnovne škole, lokacija škole, socio-ekonomski status učenika, materijalna opremljenost škole, kadrovska struktura nastavnika i sl.) ne odražavaju realno razlike u kvaliteti rada u pojedinim školama. Objavljivanje rang-lista može voditi k donošenju krivih zaključaka o kvaliteti rada u pojedinim školama. Moguće je, primjerice, da u nekoj školi u koju se upisuju učenici s lošijim predznanjima, rezultati na nacionalnim ispitima budu relativno niski iako se s tim učenicima dobro radilo i ostvaren je veći napredak u odnosu na početno stanje nego u drugim školama.

Osim toga, rang liste škola temeljene samo na rezultatima nacionalnih ispita pružaju iskrivljenu sliku o postignućima škole, jer se ograničavaju na rezultate u malom broju područja učenja (matematika, hrvatski jezik, strani jezik). Nadalje, objavljivanje rang lista škola povećava važnost ispita za nastavnike i učenike, što dovodi do povećanja razine opterećenosti i stresnosti ispita za učenike i nastavnike i do onog što često nazivamo «testomanijom». Iskustva drugih zemalja govore o tome da objavljivanje rang lista škola negativno djeluje na proces poučavanja i učenja jer potiče učenje samo za ispite i koncentriranje na postizanje boljeg rezultata na testu, a ne na znanje. Konačno, iskustva drugih zemalja govore o tome da objavljivanje rang lista škola demoralizira i pasivizira škole koje postižu loše rezultate te dovodi do njihove svojevrsne «getoizacije».